

Arbetsmarknadsintegration

Integration

- **Nationalencyklopedin - Integration** betecknar inom samhällsvetenskap och politisk debatt **en förening av skilda delar till en större helhet**. Ordet kan användas för att beteckna ett önskat mål eller tillstånd av enhet som man vill nå, men även de processer som kan leda till målet.
- Integration inom samhällets olika områden: arbetsmarknadsintegration, politisk integration, social integration, integration i civilsamhället, etc.
- Statistisk / kvantitativ / objektiv integration – mätbar. Sysselsättningsnivåer, valdeltagande, medlemmar i föreningar, etc.
- Kvalitativ, subjektiv integration – upplevelsen av att tillhöra och vara en del av majoritetskulturen, generellt och nationellt (landet Sverige?), eller lokalt: en arbetsplats, en förening, etc.
- Höga mått på kvantitativ integration behöver inte sammanfalla med höga mått på kvalitativ integration.

Arbetsmarknadsintegration

Söderköping var bäst på integration 2013 utifrån forskarna Charlotta Melander och Sofia Wixes studie som fokuserade på boende- arbets- och löneintegration.

Enligt korrelationsanalysen såg man följande samband:

- Högre grad av förvärvsarbetande generellt (än snittet i Sveriges kommuner).
- Kommunen hade en lägre andel utrikesfödda (-ii-)
- De hade högre inkomster (-ii-)
- Arbetsmarknaden var också starkare (-ii-)
- Kommunen hade också haft en positiv nettomigration
- Kommunalskatten var också lägre (än snittet bland Sveriges kommuner)
- Elever som gick ut 9:an hade ett högre genomsnittligt meritvärde (-ii-)

Det är stora skillnader mellan inrikes- och utrikesfödda när det handlar om sysselsättningsnivåer – år 2014:

83,1% av de inrikesfödda

67,8% av de utrikesfödda

Några orsaker till varför sysselsättningsnivån skiljer lite drygt 15% mellan inrikes- och utrikesfödda:

- Arbetsmarknaden har förändras (exempelvis högre krav på kvalifikationer)
- Diskriminering (åtminstone en delförklaring)
- Språkets betydelse (utan tvekan en viktig faktor)
- Kulturella normer och värderingar (utrikesfödda kvinnor, i synnerhet födda utanför Europa står längst ifrån arbetsmarknaden)

Humankapital – en individs sociala kompetens och nätverk kan vara helt avgörande för en individs möjligheter att få ett arbete. Ca 60% av alla rekryteringar inom den privata sektorn sker via kontakter.

Det sociala kapitalets effekt på integration:

- Valdeltagandet (politisk integration) ökar
- Möjligheterna att hitta ett jobb (arbetsmarknadsintegration) ökar
- Samhällsekonomiska vinster – skatteintäkterna ökar
- Mänskliga vinster

Referenser

Nilsson, Anders & Nyström, Örjan. 2016. *Flyktingkrisen och Den Svenska Modellen*. CPI books GmbH, Tyskland

Sanandaji, Tino. 2016. *Massutmaning – Ekonomisk Politik mot Utanförskap & Antisocialt Beteende*. Kuhzad Media, Stockholm.

Rapporter

Sveriges Kommuner och Landsting. (2017). *Lägesrapport om snabbspår och att ta tillvara nyanländas kompetens*. Rapportförfattare: Barane, Anders & Mattsson, Elsa. Sveriges Kommuner och Landsting. Stockholm.

Regeringskansliet – Finansdepartementet. (2018). *Tid för integration – en ESO-rapport om flyktingars bakgrund och arbetsmarknadsetablering*. Rapportförfattare: Joakim Ruist. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2018:3. Regeringskansliet. Stockholm.

Kanadamodellen. (2011). *Hur Invandring Leder till Jobb*. Redaktörer: Hojem, Petter & Ådahl, Martin. Stockholm.

Elektroniska Källor

<http://vertikals.se/sofiawixe/2016/04/26/kommun-integration/>

<http://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2016/Stor-skillnad-i-sysselsattning--mellan-inrikes-och-utrikes-fodda/>

Arbetsmarknadsintegration och utomeuropeiskt födda kvinnor

Exempel på faktorer som påverkar möjligheten till etablering

Arbetsmarknadens struktur

- **Låg andel lågkvalificerade arbeten** - Sverige har lägst andel sådana arbeten i EU
- **Höga krav på kompetens, kvalifikationer och språkkunskaper** - Kraven för anställning är ofta höga i Sverige.
- **Rekrytering sker ofta via nätverk** - Utomeuropeiskt födda tenderar att ha lägre andel personer med stark ställning på arbetsmarknaden i sina nätverk.
- **Diskriminering** - En aspekt av arbetsmarknadens struktur är den diskriminering som drabbar utrikesfödda i allmänhet, och utomeuropeiskt födda kvinnor i synnerhet.

Välfärdens struktur

- **Den svenska "statsindividualismen"** - I Sverige centreras välfärdens funktioner ofta kring individen, vilket möjliggör kvinnors arbetskraftsdeltagande. Barnomsorg och individuell beskattning av makar, liksom normer och förväntningar kopplade till arbete, bidrar sannolikt till ett högre arbetskraftsdeltagande bland såväl inrikes- som utrikesfödda kvinnor. Exempel på avsteg från denna modell är föräldraförsäkringen, som disponeras av familjen snarare än att vara individuell. Det bidrar till ett ojämnt nyttjande, som kan missgynna utomeuropeiskt födda kvinnor.

Individuella faktorer

- **Språk** - Faktorer som kan försvåra språkinläring för kvinnor är exempelvis ett högt uttag av föräldrapenning eller en tidigare låg utbildningsnivå och studieovana.
- **Utbildningsnivå** - Kvinnor med lägre utbildning väljer oftare att stanna hemma med barn framför yrkesliv, jämfört med högutbildade kvinnor. Det finns även indikationer på att lågutbildade är mer utsatta för diskriminering än högutbildade.
- **Arbetslivserfarenhet**
- **Informella "mjuka" kompetenser** - kulturella färdigheter, att följa normer och koder på en svensk arbetsplats, att känna av en företagskultur, ha kunskap om hur organisationer och myndigheter fungerar.
- **Sociala nätverk** – viktigast och mest betydelsefullt för arbetsmarknadsetablering är inrikes födda kontakter
- **Hälsa** - Både fysisk och psykisk ohälsa är vanligare bland utrikesfödda kvinnor än inrikes födda, vilket påverkar möjligheterna att delta i arbetskraften.

Arbetsmarknadsintegration och utomeuropeiskt födda kvinnor

Nätverk och kontaktytor mellan majoritet/minoritet

Nätverksteori – starka och svaga band – De starka banden utgörs av nära vänner och familj. Här har vi att göra med omfattande känslomässiga investeringar i relationerna.

De svaga banden är de relationer som människor har till personer de känner tillräckligt väl för att känna igen, kanske småprata med vid möten. Dessa typer av kontakter är viktiga resurser vid arbetssökande.

Att fundera på: Hur kan **man i en verksamhet** (och i samarbete med andra verksamheter) arbeta för att **främja nätverk och kontaktytor** mellan inrikes- och utrikes födda, ev. för att särskilt vidga nätverken för utomeuropeiskt födda kvinnor? Finns det kanske redan befintliga framgångsrika arbetssätt för detta?

Ex. på **sociala** insatser från kommuner i Sverige

- Familjecentraler
- Temakvällar
- Språkcaféer (i vissa fall även språkvänner)
- Kvinnogrupper och mötesplatser
- Hälsoinformation, hälsocentraler

Insatser riktade mot **yrkesverksamma** som möter utomeuropeiskt födda kvinnor

- **Kunskapshöjande insatser** om målgruppen: kultur, värderingar, traditioner, föreställningar
- **Medvetenhet** om det svenska samhällets kulturella förutsättningar (värderingar, etc.)
- Färdigheter i **interkulturellt bemötande**: kommunikation, förtroende och relationsbyggande
- Granskning av **den egna verksamheten**: främja inkludering och motverka exkludering

Insatser riktade mot **arbetsgivare**

- Breddad rekrytering, motverkande av stereotyper, fördomar och diskriminering
- Synsätt på arbetslagets sammansättning, på kompetens, kvalifikationer, etc.

Insatser riktade direkt mot **målgruppen** utomeuropeiskt födda kvinnor

- Kunskapshöjande insatser om Sverige: kultur, värderingar, traditioner, föreställningar, hur systemet fungerar, myndigheternas uppgift, etc.
- Reflektioner kring kulturmöten, miljöbyte, ev. attitydförändringar, värderingsövningar
- Språkhöjande insatser
- Insatser som breddar och vidgar det sociala nätverket
- Hälsofrämjande insatser
- Arbetsmarknadsinsatser, exempelvis praktikplatser

Arbetsmarknadsintegration och utomeuropeiskt födda kvinnor

Hur kan man arbeta? Exempel – Handledarutbildning

Vad innebär det?

- Utbildning av handledare och praktikanter
- Ibland kombinerad med språkträning för praktikanter anpassad till yrkesroll

Fördelar

- Direkt riktad mot arbetslivet och språkstärkande
- Utbildning riktad åt båda håll (=> målgruppen & de som möter den)
- Arbetsplatsens potentiellt positiva effekter för
 - Arbetslivserfarenheter
 - Språkfärdigheter
 - Socialt nätverk
 - Hälsa
 - Självkänsla
 - Informella kompetenser, känsla för kultur, normer, koder
 - Kunskaper om samhället och om arbetslivet
 - Motverkande av fördomar
 - M.m.

Referenser

Litteratur

Allwood, C.M. & Franzén, E.C. (red.) (2000). *Tvärkulturella möten: grundbok för psykologer och socialarbetare*. Stockholm: Natur och kultur.

Arvidsson, O. & Taubert, A. (2017). "Man måste bli allt – man måste vara mamma, pappa, syskon, man" – En fenomenologisk studie om familjeåterförening för ensamkommande barn i Sverige. Södertörns högskola, institutionen för samhällsvetenskaper.

Eastmond, M. och Åkesson, L. (2007). *Globala familjer – transnationell migration och släktskap*. Hedemora: Gidlunds

Beckman, C. och Forsling, J. (2009). *Från kulturkrockar till kulturmöten – affärskommunikation över kulturgränser*. Liber förlag.

Nilsson, A. och Nyström, Ö. (2016). *Flyktingkrisen och Den Svenska Modellen*. CPI books GmbH, Tyskland

Granovetter, M.S. (1995). *Getting a job: a study of contacts and careers*. (2. ed). Chicago: University of Chicago Press.

Granovetter, M.S. (2017). *Society and economy: framework and principles*. Cambridge, Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University Press.

Henning, C., Lieberg, M. (1996). "Strong ties or weak ties? Neighbourhood networks in a new perspective." *Scandinavian housing and planning research*. 13(1). 3-26

Puig, M.E. (2002). The Adultification of Refugee Children: Implications for Cross-Cultural Social Work Practice. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 5(3-4), s. 85- 95.

Rapporter

Sveriges Kommuner och Landsting. (2017). *Lägesrapport om snabbspår och att ta tillvara nyanländas kompetens*. Rapportförfattare: Barane, Anders & Mattsson, Elsa. Sveriges Kommuner och Landsting. Stockholm.

Regeringskansliet – Finansdepartementet. (2018). *Tid för integration – en ESO-rapport om flyktingars bakgrund och arbetsmarknadsetablering*. Rapportförfattare: Joakim Ruist. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2018:3. Regeringskansliet. Stockholm.

Elektroniska Källor

Statskontoret. (2017). Delrapport 1. *Faktorer som hindrar respektive underlättar för utomeuropeiskt födda kvinnor att delta i arbetskraften*.

<http://www.statskontoret.se/globalassets/publikationer/2017/2017110.pdf>

Statskontoret. (2018). Slutrapport. *Faktorer som hindrar respektive underlättar för utomeuropeiskt födda kvinnor att delta i arbetskraften*.

<http://www.statskontoret.se/globalassets/publikationer/2018/201803.pdf>

Värde- och normkrockar i kulturmötet

Värderingar i Sverige

Enligt kulturkartan från forskningsprojektet World Values Survey framstår svenskarna som de mest avvikande av alla folk på jorden. Inget folk hamnar så långt ifrån den genomsnittliga världsmedborgaren – när det gäller värderingar – som svensken.

Förslag på vad som skulle kunna vara centrala värderingar inom svensk majoritetskultur:

Individualism, jämställdhet, fri sexualitet, jämlikhet, sekularism, djurrrättigheter, barns rättigheter, tolerans, rationalitet, antirasism, hederlighet, förtroende för myndigheter/stat

Att tänka på – värderingar i kulturmötet

- Värdekrockar kan (oftast) **inte enbart** hanteras med kunskaper om kulturella skillnader!
- Om det finns reella värdekrockar – vilket värde har företräde?
- Var medveten om maktförhållanden mellan majoritet – minoritet. Majoriteten har oftast (redan) satt standarden.
- Var också medveten om maktförhållanden och hierarkier **inom** minoritetsgrupper: (män/kvinnor, vuxna/barn, hetero/hbtq-personer)
- Se upp med att relativisera!

Referenser

Berggren, H. & Trägårdh, L. (2009). *Är svensken människa? Gemenskap och oberoende i det moderna Sverige*. (Ny utg.). Stockholm: Norstedt.

Göndör, E. (2017). *Religionskollision: majoritet, minoritet och toleransens gränser*. Stockholm: Timbro.

Johansson Heinö, A. (2015). *Farväl till folkhemmet: frihet, jämlikhet och sammanhållning i invandrarlandet Sverige*. (1. utg.) Stockholm: Timbro.

Johansson Heinö, A. (2012). *Gillar vi olika? Hur den svenska likhetsnormen hindrar integrationen*. Stockholm: Timbro.

Okin, S.M. (2002). *Mångkulturalism - kvinnor i kläm?*. Göteborg: Daidalos.

World Value Survey

<http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>

<https://www.iffs.se/world-values-survey/>

Diskrimineringsombudsmannens bedömning av separata badtider i olika fall:

<https://www.do.se/globalassets/stallningstaganden/varor-och-tjanster/tillsynsbeslut-konsseparerade-oppettider-stockholm-gra2016-8.pdf>